

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2021
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2018/0228 (COD)

6115/21
ADD 1

TRANS 72
FIN 107
CADREFIN 61
POLGEN 22
REGIO 18
ENER 39
TELECOM 59
COMPET 98
MI 85
ECO 24
CODEC 186

ΣΧΕΔΙΟ ΣΚΕΠΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Θέμα: Θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση ενόψει της έκδοσης ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014

- Σχέδιο σκεπτικού του Συμβουλίου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στις 6 Ιουνίου 2018 η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση του Μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 και (ΕΕ) αριθ. 283/2014, ως μία από τις προτάσεις που σχετίζονται με το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (εφεξής: ΠΔΠ). Η παρούσα πρόταση σκοπό έχει τον καθορισμό της νομικής βάσης για τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ) την περίοδο μετά το 2020.
2. Η επιτροπή Βιομηχανίας, Έρευνας και Ενέργειας (ITRE) και η επιτροπή Μεταφορών και Τουρισμού (TRAN) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επιλέχθηκαν ως κυρίως αρμόδιες μεικτές επιτροπές. Τον Νοέμβριο του 2018 οι δύο επιτροπές ψήφισαν από κοινού την έκθεση, η οποία επιβεβαιώθηκε από την ολομέλεια τον Δεκέμβριο του 2018. Κατά τη νέα κοινοβουλευτική περίοδο, ο κ. Dominique RIQUET (Renew, ΓΑ), ο κ. Marian-Jean MARINESCU (EPP, ΡΜ) και η κα Henna VIRKKUNEN (EPP, ΦΙ) ορίστηκαν συνεισηγητές για την πρόταση.
3. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή γνωμοδότησε επί της πρότασης στις 19 Σεπτεμβρίου 2018.
4. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών γνωμοδότησε στις 10 Οκτωβρίου 2018.
5. Στο Συμβούλιο, κατόπιν συζητήσεων σε τεχνικό επίπεδο στην Ομάδα «Φίλοι της Προεδρίας», το Συμβούλιο ΤΤΕ κατέληξε σε μερική γενική προσέγγιση επί της πρότασης κατά τη συνεδρίασή του στις 3 Δεκεμβρίου 2018. Στη συνέχεια, διεξήχθησαν τριμερείς διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα στοιχεία εντός αγκυλών στο κείμενο μερικής γενικής προσέγγισης τέθηκαν εκτός του πεδίου διαπραγματεύσεων σε αυτό το στάδιο, καθώς ήταν απαραίτητο να σημειωθεί μεγαλύτερη πρόοδος σε οριζόντιο επίπεδο, μεταξύ άλλων ως προς την πολιτική καθοδήγηση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027, προκειμένου το Συμβούλιο να είναι σε θέση, στη συνέχεια, να καθορίσει τη θέση του σχετικά με τα μέρη αυτά.

6. Στις 13 Μαρτίου 2019 η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων έλαβε γνώση έκθεσης προόδου¹ και επιβεβαίωσε την κοινή αντίληψη, η οποία αντικατοπτρίζει την πορεία των διαπραγματεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και επιτεύχθηκε κατά τον τριμερή διάλογο στις 7 Μαρτίου 2019. Η ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επιβεβαίωσε επίσης την εν λόγω κοινή αντίληψη στις 17 Απριλίου 2019 εγκρίνοντας τη θέση της σε πρώτη ανάγνωση.
7. Μετά τη σύνοδό του στις 17-21 Ιουλίου 2020, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για όλους τους φακέλους που σχετίζονται με το ΠΔΠ (βλ. έγгр. 0010/20). Ως εκ τούτου, με σκοπό τη συνέχιση των διαπραγματεύσεων με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η Ομάδα «Φίλοι της Προεδρίας» (ΜΣΕ) εκπόνησε αναθεωρημένη εντολή², η οποία εγκρίθηκε από την ΕΜΑ στις 23 Σεπτεμβρίου 2020.
8. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκαν τρεις άτυποι τριμερείς διάλογοι στις 26 Οκτωβρίου, 11 Δεκεμβρίου 2020 και 22 Ιανουαρίου 2021.
9. Κατά τον τελευταίο τριμερή διάλογο που πραγματοποιήθηκε στις 11 Μαρτίου 2021, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε συνολική προσωρινή συμφωνία, σύμφωνα με την εντολή που ανανεώθηκε από την ΕΜΑ στις 10 Μαρτίου 2021. Στις 24 Μαρτίου 2021 η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων επιβεβαίωσε το τελικό συμβιβαστικό κείμενο όπως συμφωνήθηκε κατά τον τριμερή διάλογο.
10. Κατά την κοινή συνεδρίαση των επιτροπών TRAN και ITRE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 15 Απριλίου 2021 εγκρίθηκε το ίδιο προσωρινό συμβιβαστικό κείμενο. Ακολούθως, οι πρόεδροι των επιτροπών TRAN και ITRE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε επιστολή που απηύθυναν στις 23 Απριλίου 2021 προς τον πρόεδρο της Επιτροπής των Μόνιμων Αντιπροσώπων ανέφεραν ότι, εάν το Συμβούλιο εγκρίνει τη θέση του σε πρώτη ανάγνωση σύμφωνα με τη συμφωνηθείσα συνολική προσωρινή συμφωνία, θα εισηγηθούν στην Ολομέλεια να γίνει αποδεκτή η θέση του Συμβουλίου χωρίς τροπολογίες κατά τη δεύτερη ανάγνωση του Κοινοβουλίου, με την επιφύλαξη του νομικού και γλωσσικού ελέγχου.

¹ ST 7207/19, 7207/19 ADD 1 και 7207/19 COR 1.

² ST 11137/20.

II. ΣΤΟΧΟΣ

11. Ο γενικός στόχος του κανονισμού είναι να καθοριστεί η νομική βάση για το πρόγραμμα ΜΣΕ για την περίοδο μετά το 2020. Το ΜΣΕ έχει ως γενικό στόχο την κατασκευή, την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και την ολοκλήρωση των διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα των μεταφορών, στον τομέα της ενέργειας και στον ψηφιακό τομέα και τη διευκόλυνση της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, λαμβάνοντας υπόψη τις μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις για απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές, αυξάνοντας την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, την εδαφική, κοινωνική και οικονομική συνοχή, την πρόσβαση στην εσωτερική αγορά και την ολοκλήρωσή της, και με έμφαση στις συνέργειες μεταξύ του τομέα των μεταφορών, του τομέα της ενέργειας και του ψηφιακού τομέα.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Διαδικαστικό πλαίσιο

12. Βασιζόμενοι στην πρόταση της Επιτροπής, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διεξήγαγαν διαπραγματεύσεις με σκοπό να καταλήξουν σε συμφωνία σε πρώτη δευτέρα ανάγνωση με βάση τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση. Το κείμενο του σχεδίου θέσης του Συμβουλίου αποτυπώνει πλήρως τη συμβιβαστική λύση που επιτεύχθηκε μεταξύ των δύο συννομοθετών.

Σύνοψη των κυριότερων ζητημάτων

13. Η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση περιλαμβάνει τα ακόλουθα κύρια στοιχεία, επί των οποίων επιτεύχθηκε συμφωνία μεταξύ των συννομοθετών:

Οριζόντιες διατάξεις και διατάξεις σχετικές με τις μεταφορές:

14. Υποδομές διττής, πολιτικής και στρατιωτικής, χρήσης: Προκειμένου να καταστεί δυνατή η διττή, πολιτική και στρατιωτική, χρήση των υποδομών των κεντρικών ή των εκτεταμένων δικτύων ΔΕΔ-M, η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση καθορίζει τις πρόσθετες συγκεκριμένες απαιτήσεις επιλεξιμότητας που θα ισχύουν για δράσεις που σχετίζονται με την προσαρμογή του δικτύου στη διττή, πολιτική και στρατιωτική, χρήση.

15. Επιλέξιμες δράσεις: Οι συννομοθέτες συμφώνησαν να επεκτείνουν τις επιλέξιμες για χρηματοδότηση δράσεις σε μια σειρά έργων που θα καλύπτουν, μεταξύ άλλων, τους διασυνοριακούς συνδέσμους και τις ελλείπουσες συνδέσεις που απαριθμούνται στο μέρος III του παραρτήματος, τους θαλάσσιους λιμένες και τους λιμένες εσωτερικής ναυσιπλοΐας στο εκτεταμένο δίκτυο, καθώς και υπερπόντιες χώρες και εδάφη με στόχο τη βελτίωση της συνδεσιμότητας των περιφερειακών και απομονωμένων εδαφών.
16. Ποσοστά συγχρηματοδότησης (μεταφορές & ενέργεια): Οι συννομοθέτες συμφώνησαν να διατηρήσουν την αρχή της διαφοροποίησης των ποσοστών συγχρηματοδότησης μεταξύ των διαφόρων ειδών δράσεων, προκειμένου ο ΜΣΕ να επικεντρωθεί στις πλέον κρίσιμες δράσεις, ιδίως όσον αφορά διασυνοριακά έργα. Τα μέγιστα ποσοστά συγχρηματοδότησης αυξήθηκαν προς όφελος μιας σειράς δράσεων που έχουν ιδίως ως αντικείμενο δομές ενοποιημένης διαχείρισης, όπως οι κοινοπραξίες, καθώς και συνέργειες. Οι εν λόγω δράσεις αφορούν, μεταξύ άλλων, τη διαλειτουργικότητα των θαλάσσιων υποδομών, των εσωτερικών πλωτών οδών και των σιδηροδρόμων, ενώ ο ΜΣΕ θα συνεχίσει να επικεντρώνεται στα διασυνοριακά μέτρα. Επιπλέον, θα χρησιμοποιηθεί ειδικό ποσό από τον ΜΣΕ για την ολοκλήρωση των ελλειπουσών μεγάλων διασυνοριακών σιδηροδρομικών συνδέσεων μεταξύ των χωρών συνοχής, προκειμένου να στηριχτεί η λειτουργία της ενιαίας αγοράς, ενώ στο ποσό αυτό θα εφαρμοστούν οι κανόνες συγχρηματοδότησης για τη μεταφορά από το Ταμείο Συνοχής στον ΜΣΕ.
17. Προϋπολογισμός ΜΣΕ: Η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση αποτυπώνει τα ποσά του προϋπολογισμού που συμφωνήθηκαν από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων κατά τη συνεδρίασή τους στις 17-21 Ιουλίου 2020. Επιπλέον, οι διατάξεις ευθυγραμμίστηκαν με τις αντίστοιχες διατάξεις του κανονισμού περί κοινών διατάξεων ως προς τα ποσά που μεταφέρονται από το Ταμείο Συνοχής.
18. Διάταξη περί αμοιβαιότητας: Οι συννομοθέτες συμφώνησαν να περιλάβουν διάταξη που διασφαλίζει την αμοιβαία συμμετοχή νομικών οντοτήτων εγκατεστημένων στην Ένωση σε ισοδύναμα προγράμματα τρίτων χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα ΜΣΕ.

19. Διάφορες άλλες διατάξεις τροποποιήθηκαν σύμφωνα με την οριζόντια προσέγγιση του Συμβουλίου για όλους τους φακέλους του ΠΔΠ. Αυτές αφορούν ιδίως τη θέσπιση του προγράμματος στο άρθρο 1 για την περίοδο 2021-2027 και τις διατάξεις σχετικά με τη σωρευτική και εναλλακτική χρηματοδότηση. Επιπλέον, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια στην παροχή στήριξης στους σχετικούς τομείς πολιτικής και να καταστεί δυνατή η εφαρμογή από την έναρξη του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2021-2027, προστέθηκε ρήτρα αναδρομικής εφαρμογής από την 1η Ιανουαρίου 2021.

Διατάξεις περί ενέργειας:

20. Διασυνοριακά σχέδια περί ανανεώσιμων πηγών ενέργειας: Στο πνεύμα της διάθεσης ορισμένου ποσοστού της χρηματοδότησης σε κλιματικούς στόχους, το Συμβούλιο αύξησε το ποσό που μπορεί να διατεθεί σε διασυνοριακά έργα με αντικείμενο τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ενώ προέβλεψε το ενδεχόμενο μεταφοράς του υπολοίπου των εν λόγω διατιθέμενων κονδυλίων στον μηχανισμό χρηματοδότησης για την ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, αν διαπιστωθεί ότι τα παραπάνω έργα υστερούν ως προς την πραγματική διείσδυση στην αγορά.
21. Κριτήρια ανάθεσης και προγράμματα εργασίας: Το Συμβούλιο ζήτησε επίσης να συνάδει ο καθορισμός των κριτηρίων ανάθεσης με την αρχή της προτεραιότητας στην ενεργειακή απόδοση, και ζήτησε να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση, στο πλαίσιο των προγραμμάτων εργασίας, σε δράσεις που αποσκοπούν στην περαιτέρω ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας, στον τερματισμό της ενεργειακής απομόνωσης και την εξάλειψη των εμποδίων στη διασύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας.

Διατάξεις περί ψηφιακών ζητημάτων:

22. Συνέργειες των δράσεων: Σκοπός της θέσης του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση είναι να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες των δράσεων που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα, όσον αφορά τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες σε ορισμένες περιοχές και το απαιτούμενο επίπεδο χρηματοδότησης για να αναπτυχθούν οι ψηφιακές υποδομές. Παράλληλα με τη στήριξη της συνδεσιμότητας τελευταίας τεχνολογίας για τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, σκοπός της είναι επίσης η επίτευξη ολοκληρωμένης κάλυψης γύρω από αυτούς, συμπεριλαμβανομένων και των νοικοκυριών, καθώς είναι οικονομικά ασύμφορο να αντιμετωπισθούν σε μεταγενέστερο στάδιο τα κενά σε ήδη καλυπτόμενες περιοχές.

23. Ψηφιακή υποδομή: Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο ΜΣΕ εξακολουθεί να επικεντρώνεται στη χρηματοδότηση των υποδομών, μεμονωμένες ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές, όπως αυτές που αφορούν την τεχνολογία κατανεμημένου καθολικού ή την τεχνητή νοημοσύνη, θα παραμείνουν εκτός του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος, καθώς μπορούν να υπαχθούν σε άλλους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς, όπως το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη».
24. Εδαφική συνοχή: Με στόχο την αύξηση της εδαφικής συνοχής της Ένωσης, η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση δίνει έμφαση στη δημιουργία θεμελιωδών υποδομών και, όπου υπάρχουν ήδη, στην παροχή εφεδρείας στις εν λόγω υποδομές, οι οποίες συνδέουν τις εξόχως απόμακρες περιοχές, τα νησιά, τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη, μέσω των χωρικών υδάτων και των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών των κρατών μελών.
- Στο πλαίσιο αυτό, η θέση του Συμβουλίου έχει επίσης ως στόχο να συμπληρώσει την παροχή κατάλληλης σύνδεσης χωρητικότητας σε terabit με τους ευρωπαϊκούς υπολογιστικούς πόρους υψηλών επιδόσεων.
25. Επιλέξιμες οντότητες: Στον κατάλογο επιλέξιμων οντοτήτων προστέθηκαν επίσης οι κοινοπραξίες και οι νομικές οντότητες με έδρα σε υπερπόντιες χώρες και εδάφη που σχετίζονται με τον ΜΣΕ. Επιπλέον, προστέθηκε ρήτρα με την οποία διασφαλίζεται ότι νομικές οντότητες εγκατεστημένες σε τρίτες χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα, και νομικές οντότητες εγκατεστημένες στην Ένωση αλλά ελεγχόμενες άμεσα ή έμμεσα από τρίτες χώρες ή/και από υπηκόους τρίτων χωρών ή/και από οντότητες εγκατεστημένες σε τρίτες χώρες, δεν είναι επιλέξιμες για συμμετοχή σε καμία από τις δράσεις ή σε ορισμένες εξ αυτών, για δεόντως αιτιολογημένους λόγους ασφαλείας.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

26. Η θέση του Συμβουλίου υπογραμμίζει τον κύριο στόχο της πρότασης της Επιτροπής και απηχεί πλήρως τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε κατά τις άτυπες διαπραγματεύσεις μεταξύ του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την υποστήριξη της Επιτροπής.

27. Ως εκ τούτου, το Συμβούλιο πιστεύει ότι η θέση του σε πρώτη ανάγνωση αποτυπώνει με ισορροπημένο τρόπο τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων και ότι, μετά την έκδοσή του, ο κανονισμός θα εξακολουθήσει να διαδραματίζει καίριο ρόλο στην κατασκευή, την ανάπτυξη, τον εκσυγχρονισμό και την ολοκλήρωση των διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα των μεταφορών, στον τομέα της ενέργειας και στον ψηφιακό τομέα.
-